

Zaak T-9/93

Schöller Lebensmittel GmbH & Co. KG tegen Commissie van de Europese Gemeenschappen

„Mededinging — Exclusieve afnameovereenkomsten voor consumptie-ijs — Relevante markt — Mogelijkheid van belemmering van toegang van derden tot markt — Administratieve brief waarmee procedure wordt afgesloten — Negatieve verklaring — Duur van overeenkomsten — Groepsvrijstelling — Verbod om in toekomst exclusiviteitsovereenkomsten te sluiten”

Arrest van het Gerecht (Tweede kamer — uitgebreid) van 8 juni 1995 II - 1615

Samenvatting van het arrest

1. *Mededinging — Mededingingsregelingen — Aantasting van mededinging — Merkbare invloed — Draagwijdte van bekendmaking inzake overeenkomsten van geringe betekenis (EEG-Verdrag, art. 85, lid 1)*
2. *Mededinging — Mededingingsregelingen — Aantasting van mededinging — Exclusieve afnameovereenkomsten — Beoordelingscriteria — Toegankelijkheid van markt — Aanzienlijke bijdrage van litigieuze overeenkomsten tot eventuele afscherming van markt als gevolg van groot aantal soortgelijke overeenkomsten (EEG-Verdrag, art. 85, lid 1)*

3. *Mededinging — Mededingingsregelingen — Aantasting van mededinging — Netwerk van exclusiviteitsovereenkomsten — Beoordeling van gevolgen en van verenigbaarheid met mededingingsregels van Verdrag, die geldt voor alle afzonderlijke overeenkomsten (EEG-Verdrag, art. 85, lid 1)*
4. *Mededinging — Mededingingsregelingen — Aanmelding — Besluit van Commissie tot afsluiting van dossier — Rechtskarakter — Latere inleiding van inbreukprocedure — Voorwaarden (Verordening nr. 17 van de Raad)*
5. *Mededinging — Mededingingsregelingen — Verbod — Groepsvrijstelling — Exclusieve afnameovereenkomsten — Verordening nr. 1984/83 — Stilzwijgend verlengbare overeenkomsten waarvan duur vijf jaar kan overschrijden — Uitgesloten van vrijstelling (Verordening nr. 1984/83 van de Commissie, art. 3, sub d)*
6. *Mededinging — Mededingingsregelingen — Verbod — Vrijstelling — Voorwaarden — Verbetering van productie of van verdeling der producten — Toetsing aan algemeen belang en niet aan belang van partijen bij overeenkomst (EEG-Verdrag, art. 85, lid 3)*
7. *Mededinging — Administratieve procedure — Beëindiging van inbreuken — Bevoegdheid van Commissie — Verbod voor onderneming om in toekomst exclusiviteitsovereenkomsten te sluiten — Uitsluiting — Ontbreken van rechtsgrondslag — Inbreuk op beginsel van gelijke behandeling (EEG-Verdrag, art. 85, lid 3; verordening nr. 17 van de Raad, art. 3; verordening nr. 1984/83 van de Commissie, art. 14)*

1. Een netwerk van exclusieve afnameovereenkomsten is niet door het enkele feit dat de in de bekendmaking van de Commissie inzake overeenkomsten van geringe betekenis genoemde drempels worden overschreden, automatisch van dien aard dat het de mededinging merkbaar kan verhinderen, beperken of vervalsen. Het is goed mogelijk, dat in bepaalde gevallen tussen ondernemingen gesloten overeenkomsten die boven die drempels liggen, slechts in zo geringe mate afbreuk doen aan de handel tussen Lid-Staten of

de mededinging, dat zij niet onder artikel 85, lid 1, van het Verdrag vallen.

2. Om te weten of exclusieve afnameovereenkomsten onder het verbod van artikel 85, lid 1, van het Verdrag vallen, dient te worden nagegaan, of bij onderzoek van alle op de relevante markt gesloten soortgelijke overeenkomsten en van de overige elementen van de economische en juridi-

sche context van de betrokken overeenkomsten blijkt, dat die overeenkomsten het cumulatief effect hebben, nieuwe binnenlandse en buitenlandse concurrenten de toegang tot die markt te beletten. Indien dit niet het geval is, kunnen de tot het netwerk behorende overeenkomsten de mededinging niet beperken in de zin van genoemd artikel. Blijkt daarentegen dat de markt moeilijk toegankelijk is, dan moet vervolgens worden nagegaan, in hoeverre de omstreden overeenkomsten bijdragen tot het cumulatief effect, met dien verstande dat alleen verboden zijn de overeenkomsten die in aanzienlijke mate bijdragen tot een eventuele afscherming van de markt.

Voor de beoordeling van de gevolgen van netwerken van exclusiviteitsovereenkomsten voor de toegang tot de markt, moeten het aantal bij overeenkomst aan de producenten gebonden verkooppunten opzichte van het aantal niet-gebonden detailhandelaars, de hoeveelheden waarop die verplichtingen betrekking hebben alsmede de verhouding tussen die hoeveelheden en de hoeveelheden die door niet-gebonden detailhandelaars worden afgezet, in aanmerking worden genomen en moet rekening worden gehouden met het feit, dat de uit dergelijke netwerken voortvloeiende bindingsgraad, hoe groot hij ook is, slechts één van de elementen van de economische en juridische context is waarbinnen de beoordeling moet plaatsvinden.

3. De beoordeling van de gevolgen voor de mededinging van een door een leverancier op een markt opgezet netwerk van soortgelijke exclusiviteitsovereenkomsten en de consequenties die daaraan krachtens artikel 85 van het Verdrag moeten worden verbonden, gelden voor alle afzonderlijke

overeenkomsten waaruit dit netwerk bestaat.

4. Een administratieve brief waarbij de Commissie aan een onderneming die een model van de met haar detaildistributeurs gesloten leveringsovereenkomsten had aangemeld, mededeelt dat er, op basis van de elementen waarover zij beschikt, voor haar geen aanleiding bestaat om tegen de betrokken overeenkomsten op te treden en dat de zaak derhalve kan worden afgesloten, vormt noch een beschikking houdende negatieve verklaring noch een beschikking als bedoeld in artikel 85, lid 3, van het Verdrag in de zin van de artikelen 2 en 6 van verordening nr. 17, daar die brief niet overeenkomstig de bepalingen van die verordening is verzonden. Hij staat derhalve niet eraan in de weg, dat de Commissie, die kennis dient te nemen van een klacht, met gebruikmaking van een mogelijkheid die zij zich had voorbehouden, een procedure inleidt om te beoordelen, of deze overeenkomsten verenigbaar zijn met de mededingingsregels, indien het haar voorkomt dat merkbare wijzigingen zijn ingetreden in bepaalde elementen, feitelijk of rechtens, waarop haar eerste beoordeling was gebaseerd.

5. Stilzwijgend verlengbare overeenkomsten waarvan de duur vijf jaar kan overschrijden, moeten worden geacht voor onbepaalde duur te zijn gesloten en vallen bijgevolg niet onder de krachtens verordening nr. 1984/83 geldende groepsvrijstelling voor bepaalde categorieën exclusieve afnameovereenkomsten.

6. De verbetering van de produktie of van de verdeling der produkten, de eerste van de vier in artikel 85, lid 3, van het Verdrag gestelde voorwaarden waaraan overeenkomsten tussen ondernemingen die in strijd zijn met de verbodsbepalingen van lid 1, tegelijkertijd moeten voldoen om voor vrijstelling in aanmerking te komen, valt niet samen met de voordelen welke partijen voor hun produktie of distributie aan de overeenkomst ontleen. Die verbetering moet uit het oogpunt van het algemeen belang zodanig merkbare voordelen met zich brengen, dat zij de op het vlak van de mededinging optredende nadelen compenseert.
7. De Commissie is niet bevoegd om een onderneming waaraan zij gelast haar netwerk van exclusiviteitsovereenkomsten te ontmantelen, verbod op te leggen in de toekomst nieuwe overeenkomsten van die aard te sluiten. Artikel 85, lid 1, van het Verdrag, volgens hetwelk dergelijke overeenkomsten in beginsel niet verboden zijn, noch artikel 3 van verordening nr. 17, dat de Commissie slechts de bevoegdheid verleent om bestaande exclusiviteitsovereenkomsten te verbieden, noch artikel 14 van verordening nr. 1984/83, volgens welke de groepsvrijstelling slechts mag worden ingetrokken voor exclusieve afnameovereenkomsten waarvan de toepassing gevolgen blijkt te hebben die onverenigbaar zijn met de voorwaarden van artikel 85, lid 3, van het Verdrag, biedt daartoe immers een rechtsgrondslag.
- Bovendien zou het in strijd zijn met het beginsel van gelijke behandeling, een van de grondbeginselen van het gemeenschapsrecht, bepaalde ondernemingen voor de toekomst het voordeel van een groepsvrijstellingsverordening te ontnemen, terwijl andere ondernemingen verder exclusieve afnameovereenkomsten kunnen sluiten als die welke bij de beschikking zijn verboden. Een dergelijk verbod zou inbreuk kunnen maken op de economische vrijheid van bepaalde ondernemingen en in strijd met de doelstellingen van het Verdrag tot distorsies van de mededinging op de markt kunnen leiden.